

Lisa 2 Protokollile lisatud kirjavahetus 3. päevakorrapunkti juurde:

3. Saare kogukonna kaasamine/õigused saare üldplaneeringu menetlemisel ja riigi järelvalve, V SaarS kohaldamine KOV poolt ja püsielaniku staatuse kinnistamise vajalikkus kogukondi toetavalt.

Lp. Kaia Sarnet
Rahandusministeeriumi regionaalvaldkonna asekanstler

19.12.2022

Püsiasiustusega väikesaare üldplaneering.

Käesolevaga esitame Saarte Kogu seisukoha seoses püsiasiustusega väikesaare üldplaneeringutega.

Eesti praktikas on mitmeid näiteid, kus väikesaare üldplaneeringut ei ole iseseisvalt vastu võetud ja see on valla üldplaneeringu osa. Arvame, et selline lähenemine on asjakohane erandlikel juhtumitel, kus selline menetlus on otstarbekas ja kooskõlas püsielanike huvide ja soovidega. Enamikul juhtudel pärsib selline lähenemine aga väikesaare arengut ja on vastuolus püsiasiustustega väikesaarte seaduse (PVS) mõttega.

PVS üheks olulisemaks eesmärgiks on taastada väikesaartel elujõuline püsiasiustus, mis kestis seal kuni II Maailmasõjani või mõned aastakümned peale seda. Inkorporeerides väikesaare üldplaneeringu suure valla üldplaneeringusse saavutatakse vastupidine eesmärk. Kiire ja paindlik menetlus asendub suurvalla puhul enamjaolt ja üldjuhul kohmaka ning pikaajalise menetlusega.

Püsiasiustusega väikesaare üldplaneeringut on meie hinnangul eraldi võetuna võimalik menetleda suhteliselt lühikese aja jooksul. Seevastu kogu valla üldplaneeringu menetlemine kestab tõenäoliselt 10 aastat või rohkem.

Oleme arvamusel, et lähenemine, mille puhul **väikesaare üldplaneeringu menetlus inkorporeeritakse suurema asustusüksuse üldplaneeringu menetlusse, vähendab oluliselt püsiasiustusega väikesaare elanike õigust otsustada väikesaare jaoks olulisi küsimusi ja on seadusega vastuolus.**

PVS sätestab ühemõtteliselt, et saare üldkogu peab väikesaare üldplaneeringu kooskõlastama.

PVS § 5. Üldkogu

(1) Üldkogu pädevuses on **kooskõlastuse andmine** väikesaare arengukavale, **üldplaneeringule**, maakasutuse üldistele põhimõtetele, transpordiühenduse arendamisele mandri või lähima suursaarega, üldkogu reglemendile ja saarevanema valimise korrale, samuti teistele saarvalla või saarelise osaga kohaliku omavalitsuse üksuse põhimääruses sätestatud küsimustele.

Vaatamata sellele, et **Planeerimisseadus** ega ka planeeringute koostamisel koostöö tegemise kord ja kooskõlastamise alused ei näe ette püsiasiustusega väikesaarte seadusest tulenevat kohustust hankida kooskõlastus ka saare üldkogult, on **PVS § 5 erinorm ja seega peaks igal juhul kohalduma.**

2007 aastal muudeti Püsiasiustusega väikesaarte seadust. Seadusemuudatuse seletuskirjast (1081 SE I) selgub, et „*Seadus andis aluse riigieelarveliste toetuse*

suunamiseks väikesaartele, kuid pole piisavalt toiminud osalusdemokraatia taastamiseks saartel, kus ajalooliste traditsioonide kohaselt kõik saareelanikud üheskoos oma saare elutähtsaid küsimusi otsustasid. Käesolevad seadusemuudatused ongi peamiselt suunatud osalusdemokraatia suurendamisele, uute riiklike töökohtade loomisele ning mõnedel väikesaartel maaomandi avalikku või ühiskasutusse jätmisele“

Seega on seadusandja rõhutanud otseselt osalusdemokraatia suurendamise vajadust püriasustusega väikesaartel.

Inkorporeerides püriasustusega väikesaare üldplaneeringu valla üldplaneeringusse saavutatakse vastupidine eesmärk, mis ei ole kooskõlas PVS mõttega ja on otseses vastuolus PVS §-ga 5.

Loodame, et Rahandusministeerium jagab meie seisukohta ja selgitab seda vajadusel ka valdadele, milliste koosseisus on püriasustusega väikesaared.

Lugupidamisega

Jüri Lember, ESK eestseisuse vanem